

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Child marriage as a choice: rethinking agency in international human rights

Horii, H.

Citation

Horii, H. (2020, March 18). *Child marriage as a choice: rethinking agency in international human rights*. Meijers-reeks. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/87059>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/87059>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/87059> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Horii, H.

Title: Child marriage as a choice: rethinking agency in international human rights

Issue Date: 2020-03-18

Samenvatting (Summary in Dutch)

Kindhuwelijk als keuze: *Een heroverweging van handelingsvermogen in relatie tot mensenrechten*

De afgelopen tien jaar is het onderwerp ‘kindhuwelijken’ steeds hoger op de agenda gekomen van internationale mensenrechten- en ontwikkelingsorganisaties. Ngo’s, overheden en internationale organisaties hebben met de gezamenlijke slogan ‘Stop kindhuwelijken’ hun inspanningen vergroot om een einde te maken aan kindhuwelijken. Daarom is het van groot belang de huidige benadering van kindhuwelijken opnieuw te onderzoeken en te ‘herconstrueren’, en zo bij te dragen aan de effectiviteit van deze inspanningen. Dit proefschrift biedt een diepgaande analyse van kindhuwelijken op basis van empirisch onderzoek in Indonesië in verschillende maatschappelijke lagen van de samenleving.

De kern van dit proefschrift betreft een puzzel die ik probeer op te lossen: terwijl internationale mensenrechtenorganisaties het toejuichen als pubermeisjes ervoor kiezen om *niet* te trouwen, weigeren ze te erkennen dat deze meisjes er welbewust voor kunnen kiezen om *wel* te trouwen. Deze tegenstelde visie op handelingsvermogen (‘agency’) is onderdeel van het internationale kader rond kindhuwelijken – de basisstructuur waarbinnen internationale organisaties zich bezighouden met de praktijk van kindhuwelijken, waaronder hun definities, vertogen en de wettelijke regels. De titel van dit proefschrift ‘Child Marriage as a Choice’ (Kindhuwelijk als keuze) is daarom in zekere zin tegenstrijdig, aangezien de internationale mensenrechtenorganisaties die de term kindhuwelijk hebben geformuleerd de mogelijkheid niet erkennen dat kinderen er zelf voor kiezen om jong te trouwen.

Desalniettemin zijn kindhuwelijken, gedefinieerd als ‘een formeel huwelijk of informele verbintenis waarbij één of beide partners minderjarig is’, van alle tijden – onafhankelijk van hoe internationale organisaties aankijken tegen een dergelijk huwelijk. Terwijl campagnes tegen kindhuwelijken het kindhuwelijk bij voorkeur weergeven als een gedwongen huwelijk tussen een jong pubermeisje en een veel oudere man, is de realiteit van kindhuwelijken veel gedifferentieerder. Zo laat mijn onderzoek in Indonesië bijvoorbeeld zien dat in veel gevallen het zogenaamde ‘kindhuwelijk’ een huwelijk is dat gebaseerd is op liefde tussen twee adolescenten van rond de 17. Daar komt bij dat internationale mensenrechtenorganisaties ervan uitgaan dat een kindhuwelijk *altijd gedwongen* is, waarbij wordt aangenomen dat kinderen niet in staat zijn om vrijwillig in te stemmen met een huwelijk. Deze categorische benadering is problematisch omdat zij het risico met zich meebrengt dat wordt miskend dat een ‘kind’ zelf kiest te willen trouwen. Dit speelt in het bijzonder in ‘traditionele’ samenlevingen.

Dit proefschrift onderzoekt deze tegenstrijdige opvattingen aan de hand van twee centrale vragen: 1. Waarom trouwen kinderen? 2. Hoe beïnvloedt deze praktijk de huidige meervoudige concurrerende normatieve kaders t.a.v. kindhuwelijken en hoe gaat men binnen die kaders om met deze huwelijken? Als startpunt analyseer ik het internationale vertoog over kindhuwelijken, waarna ik de politieke strijd over kindhuwelijken op nationaal niveau bespreek. Hierbij gebruik ik als case study Indonesië, waar conservatieve moslimorganisaties en liberale mensenrechtenorganisaties tegengestelde opvattingen over kindhuwelijken verdedigen. Om dit verder uit te werken, heb ik verder tijdens zes maanden veldwerk de sociale praktijk van kindhuwelijken bij niet-moslims onderzocht op het Indonesische eiland Bali.

In hoofdstuk 2 wordt de ontwikkeling van het dominante internationale vertoog over kindhuwelijken onderzocht. Hiertoe heb ik internationale rapporten en regelgeving over kindhuwelijken geanalyseerd. Aan de hand van het internationale debat heb ik gekeken sinds wanneer mensen onder 18 worden beschouwd als te jong om te trouwen, hoe deze gedachte tot stand is gekomen en waarom de leeftijdsgrens om te trouwen op 18 jaar is gesteld. Mijn analyse laat zien dat het huidige internationale kader met betrekking tot kindhuwelijken is ontwikkeld middels een monologisch proces van internationale standaardisering, dat geen rekening houdt met uiteenlopende opvattingen over de betekenis van 'kind' en 'huwelijk'.

Hoofdstuk 3 onderzoekt de wijze waarop de Indonesische regering de sociale realiteit reguleert waarbij kinderen wettelijk kunnen blijven trouwen terwijl de regering tegelijkertijd doelen stelt om te voldoen aan de internationale standaard die beoogt een einde te maken aan kindhuwelijken. In Indonesië is er bij het ontwerpen van wetgeving met betrekking tot familierecht sprake van een botsing tussen conservatieve en progressieve opvattingen, en als gevolg daarvan bestaat er spanning tussen het huidige familierecht en wetten met betrekking tot mensenrechten. Uitspraken van rechtbanken en interviews met rechters laten zien dat rechters hun beslissingsruimte gebruiken om compromissen sluiten. Bovendien wordt het statelijk recht op dorpsniveau creatief geïnterpreteerd en toegepast. De weerstand tegen het verbieden van kindhuwelijken in zowel het wetgevings- als uitvoeringsproces, als gevolg van religieuze opvattingen van conservatieve moslims in een snel moderniserende Indonesische samenleving, is een hindernis voor de internationale verplichting van de overheid om een einde te maken aan kindhuwelijken.

In hoofdstuk 4 wordt onderzocht hoe ambtenaren en rechters op Bali schipperen tussen het statelijk recht aan de ene kant en lokale belangen en het gewoonterecht aan de andere, wanneer ze worden geconfronteerd met kindhuwelijken als gevolg van tienerzwangerschappen. Hoewel er op Bali sprake is van een moslimminderheid, in tegenstelling tot de meeste regio's

in Indonesië, en er een relatieve tolerantie bestaat ten aanzien van voorhuwelijkse geslachtsgemeenschap, wordt een tienerzwangerschap buiten het huwelijk op Bali beschouwd als een 'noodsituatie', waarbij de morele zedelijkheid van de gemeenschap op het spel staat. Families, adatsrechtinstituties en overheidsinstanties werken samen om een oplossing te vinden teneinde deze 'noodsituaties' in te passen in de lokale normatieve structuren. Met name rechters hanteren een moreel pragmatische benadering van de toepassing van de wet om de harmonie en rust in de gemeenschap te herstellen.

In hoofdstuk 5 probeer ik inzicht te krijgen in de redenen waarom sommige kinderen onder de 18 op Bali trouwen, en in de verschillende contexten waarin ze deze beslissing nemen. Interviews met verschillende respondenten op Bali – waaronder jongeren zelf, medewerkers in de gezondheidszorg, leraren en juristen – tonen aan dat het kindhuwelijk een sociaal geaccepteerde oplossing is voor een ongeplande tienerzwangerschap. In een samenleving waarin abortus illegaal is en geboorte buiten het huwelijk praktisch gezien bezwaarlijk, kan een kindhuwelijk een manier zijn voor adolescenten om romantische en seksuele relaties te hebben door de moderne sociale omstandigheden in te passen binnen de traditionele en meer op de gemeenschap gerichte normatieve structuur.

In hoofdstuk 6 wordt op basis van interviews op Bali met respondenten die trouwden toen zij jonger waren dan 18, onderzocht in hoeverre en hoe zij hun handelingsvermogen hebben uitgeoefend toen de beslissing om te trouwen werd genomen. De analyse bewijst dat kinderen *zelf* het besluit nemen om te trouwen en dat zij ook in staat gesteld worden deze beslissing te nemen, zij het met inachtneming van eventuele relationele en situationele beperkingen. Het huidige internationale mensenrechtenkader stelt de realiteit van kindhuwelijken daarom te simpel voor en slaagt er niet in om een goede balans te vinden tussen zelfverwezenlijking en bescherming van kinderen.

De analyse en discussies in de hoofdstukken van dit proefschrift laten zien dat er meerdere redenen op verschillende niveaus zijn voor kinderen om te trouwen. Structurele verklaringen (bijvoorbeeld gebrek aan kansen en onderdrukkende sociale structuren) zijn belangrijk, maar niet allesomvattend. Door de subjectieve redenen te onderzoeken (d.w.z. wat voor kinderen de redenen zijn om te trouwen) middels het luisteren naar het perspectief van kinderen, wordt in dit proefschrift aangetoond dat veel kinderen trouwen uit liefde, uit verlangen, om onderdeel te zijn van de samenleving en omdat zij hopen op nieuwe mogelijkheden en kansen. Deze opvatting van de oorzaken van kindhuwelijken berust op relationele opvattingen over handelingsvermogen. Waar een liberale conceptualisering van handelingsvermogen ertoe bijdraagt dat iemands vermogen om beslissingen te nemen over het eigen leven groter wordt – onafhankelijk van de 'traditionele orde'

(dus van structuur) – erkent een relationeel begrip van handelingsvermogen niet alleen het vermogen om weerstand te bieden aan de structuur maar ook om deze te gebruiken. Op basis van deze redenering kan de handeling van kinderen om te trouwen (en daarbij de structuur te volgen) en om *niet* te trouwen (en daarbij weerstand te bieden aan de structuur) in beide gevallen een gevolg zijn van het uitoefenen van handelingsvermogen.

Erkenning van het handelingsvermogen van kinderen om te trouwen benadrukt dat het huidige frame voor het kindhuwelijk is geconstrueerd op een onvolledig begrip van de redenen waarom ze trouwen. Zo ontbreekt bijvoorbeeld de seksualiteit van adolescenten in het debat, terwijl deze de kern van het kindhuwelijk vormt. Sociale (non-)acceptatie van voorhuwelijkse geslachtsgemeenschap en (on)beschikbaarheid van voorbehoedsmiddelen zijn de centrale factoren in kindhuwelijken in Indonesië. Het thans dominante frame heeft daarentegen de neiging om het probleem te ‘traditionaliseren’: van een wereldwijde sociale uitdaging (tienerzwangerschap) wordt een cultureel fenomeen (‘schadelijke traditionele praktijk’) gemaakt, iets dat het ‘Westen’ en de hogere middenklasse in het ‘Zuiden’ vreemd is. Het label ‘schadelijke traditionele praktijk’ vertroebelt het zicht op de sociale realiteit en verhindert effectieve beleidsinspanningen. De focus op het ‘verbieden’ of ‘uitroeien’ van kindhuwelijken zal de onderliggende sociale problemen, zoals het gebrek aan middelen en kennis van reproductieve gezondheid, niet oplossen. Hierdoor is het frame momenteel eerder beperkend dan bevrijdend en is het begrensd in zijn effectiviteit en emancipatorische kracht.

Mijn conclusie is dat er een tweeledige verandering nodig is om de ‘blinde vlek’ in het mensenrechtenkader weg te nemen: ten eerste een epistemologische verschuiving om het dominante vertoog te ontmantelen en ten tweede een procedurele verandering om ook multiculturele dialogen erin te betrekken. Als het frame zo rigide en absoluut blijft als nu, zal het er niet in slagen om de uiteenlopende visies op wat een kind is te incorporeren. Het gevolg is een door liberaal paternalisme geïnformeerde protectionistische benadering, die het beleid in een verkeerde richting zal sturen. Zoals in dit proefschrift naar voren komt, neigt het huidige frame te veel naar bescherming van kinderen, waardoor het ten koste gaat van hun mondigheid. Om een uitweg te zoeken uit dit dilemma, stel ik dat een meer op eigen verantwoordelijkheid gerichte benadering van kindhuwelijken geschikter is om doelen op het gebied van ontwikkeling en mensenrechten te bereiken. Beleid met betrekking tot kindhuwelijken zou gericht moeten zijn op het stimuleren van de participatie van kinderen en samenwerking met volwassenen bij de besluitvorming, waarbij zij op zo’n wijze worden geïnformeerd dat ze de gevolgen van hun besluiten kunnen overzien. Overheidsbeleid en ngo-programma’s zouden ook verbeterd kunnen worden door ondersteuning te bieden aan gehuwde kinderen en zo hun weerbaarheid te vergroten. Alleen dan kunnen kinderen, zowel gehuwde als niet-gehuwde, het leven leiden dat zij wensen.